JASKINIE

20 lat • 1992–2012

4 (69)
2012
cena: 7,00 zł
(w tym 5% VAT)

Tennengebirge
33 lata działalności

Picos de Europa

Speleonurkowe eksploracje

Jaskinia w Wiśniówkach

ISSN 1234-4346

XXI wyprawa eksploracyjna Picos de Europa 2012

Tomasz Utkowski

„Opadły mgły i miasto ze snu się budzi (...) A ziemia toczy, toczy swój garb uroczy (...)" – tymi słowami z utworu Starego Dobrego Małżeństwa można by podsumować powrót uczestników wyprawy z Hiszpanii do Wrocławia. Po miesięcznym pobycie w dziczy gór Picos de Europa, gdzie czas płynie wolniej, po wodę trzeba zjechać po linie lub pozyskać z roztopionego śniegu, chyba każdy miałby problem z przyzwyczajeniem się do zgiełku i szybkiego miejskiego życia.

Teraz, gdy mija kolejny miesiąc od powrotu uczestników z XXI wyprawy eksploracyjnej zorganizowanej przez Speleoclub Wrocław, nadszedł czas na podsumowanie naszych działań.

Pod koniec lipca spod siedziby klubu we Wrocławiu wyruszyły w stronę Hiszpanii trzy auta. Na miejsce dojechały jednak tylko dwa. Jedno z nich, z powodu awarii, musiało pozostać we Francji, a wraz z nim cała jego załoga. W ten sposób w początkowej fazie wyprawy straciliśmy dość sporo siły roboczej. Jednak, mimo osłabienia zespołu, działania przebiegały dość sprawnie. W pierwszym tygodniu działało osiem osób. Namiot bazowy został postawiony na Los Balastrosas już po trzech dniach transportów.

Od samego początku wzięliśmy się do pracy. Gdy część ekipy kończyła budowę obozowiska, pozostała udała się na rekonesans dostępności otworów (ilości śniegu) i poręczowanie „zlotówki" pierwszej z jaskiń.

△ *Uczestnicy z ostatnim transportem na dół • fot. Adam Leksowski*

Na tej wyprawie mieliśmy do zrealizowania następujące cele (precyzyjnie sformułowane przez „Stahoo"):

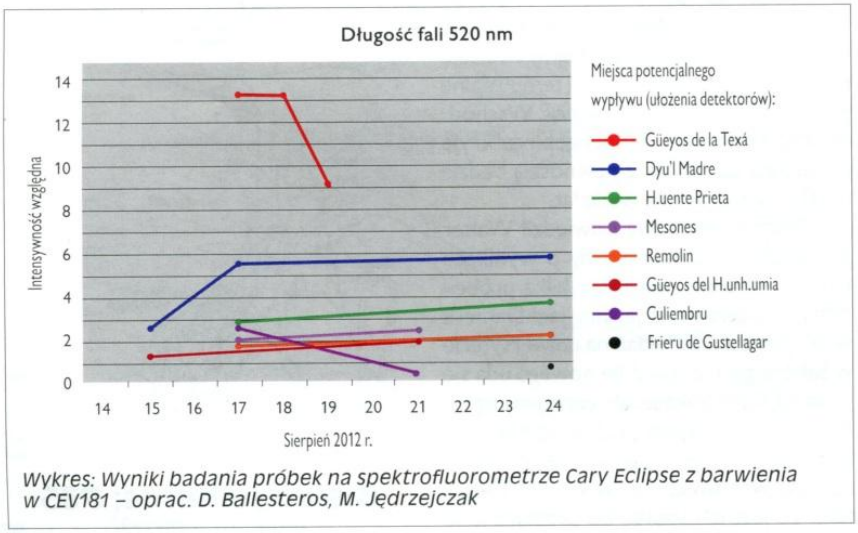
1. Połączenie Sistema Pozu de la Aguja de Enol – Pozu los Barrastrosas (CEV181/G-13) z Sistema Cembavieya (CEM/SCP111).
2. Prace dokumentacyjne w Sistema Cembavieya (CEM/SCP111) od otworu Sima Parodia (SCP111) do połączenia z Sima Cembavieya (CEM).
3. Próba połączenia Pozu del Torre Santa María (PE001) z ewentualnie nowopowstałym Sistema Sima Parodia – Sima Cembavieya – Pozu de la Aguja de Enol – Pozu los Barrastrosas (SCP111/CEM/CEV181/G-13).
4. Próba znalezienia wyższych otworów jaskini Pozu del Torre Santa María (PE001).
5. Badanie kierunku odpływu wód z końcowego meandra Sistema Pozu de la Aguja de Enol – Pozu los Barrastrosas (CEV181/G-13), czyli tzw. barwienie.

Najwięcej czasu poświęciliśmy Pozu del Torre Santa María (PE001). Z każdą kolejną akcją jaskinia zyskiwała na głębokości, ale o tym trochę dalej.

Połączenie jaskiń CEV 181 i Cembavieya, a co za tym idzie całych systemów, nastąpiło już w trakcie drugiej akcji, na której ekipa, po przejściu trudnego zacisku, zaporęczowała studnię w CEV 181. Gdy uczestnicy dotarli na jedną z półek, znaleźli liny znajdujące się w jaskini Cembavieya. Radość! Jeden cel został osiągnięty, jeszcze tylko kartowanie i można było się skupić na kolejnych problemach.

Główny cel wyprawy stanowiła jaskinia Pozu del Torre Santa María (PE001). Równolegle prowadzone były akcje eksploracyjne „w dół", jak i „w górę".

Eksploracja „w dół" obrała niespodziewany kierunek, gdyż jaskinia zamiast połączyć się z Sima Cembavieya (CEM), bardzo szybko zyskiwała na głębokości. Ekipy działające na przodku raz za razem pokonywały meander i studnię, meander i ciąg studni... Tak oto ze znanej głębokości 320 m, udało się dotrzeć na -786 m i to udokumentować. Nie wyczerpaliśmy jednak jeszcze możliwości eksploracyjnych jaskini, która wciąż „puszcza" i będzie jednym z celów przyszłorocznej wyprawy.

Wykres: Wyniki badania próbek na spektrofluorometrze Cary Eclipse z barwienia w CEV181 – oprac. D. Ballesteros, M. Jędrzejczak

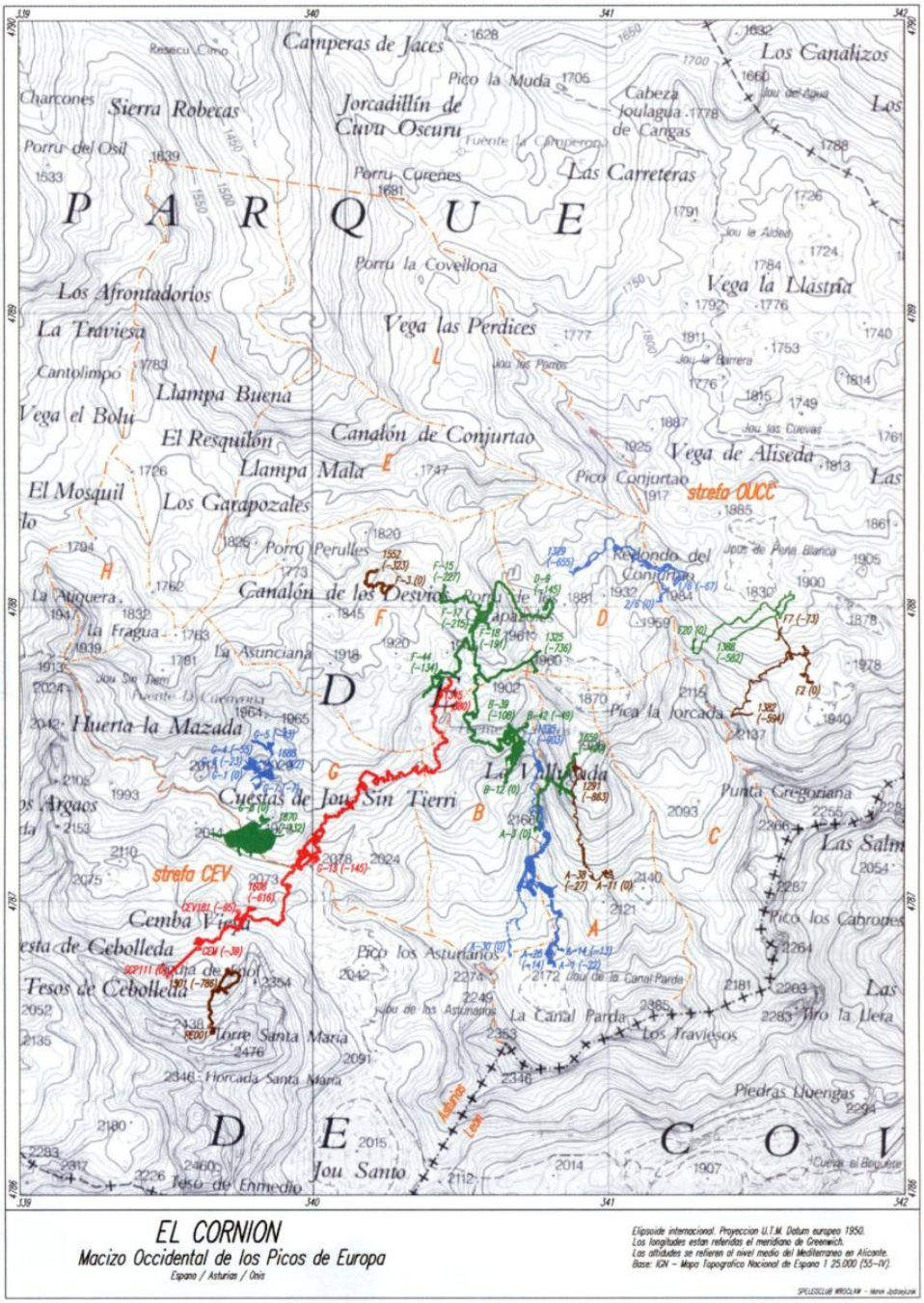
Działanie na tak dużej głębokości wiązało się z założeniem prowizorycznego biwaku na około -500 m, gdzie można było chwilę odpocząć w wilgotnym śpiworze i zjeść ciepły posiłek.

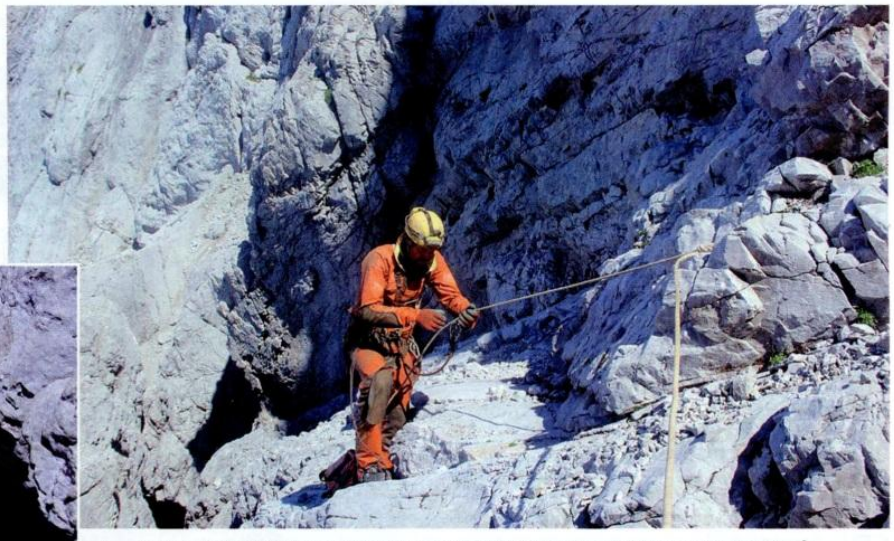
Eksploracja „w górę" składała się z dwóch etapów. Pierwszym etapem były powierzchniowe badania północnego zbocza góry Santa María, gdzie sprawdzano szczeliny i zagłębienia. Nie przyniosła ona jednak rezultatu. Drugim etapem było podziemne działanie w górnej części jaskini. Tu żmudnie i powoli pokonywano kolejne metry meandra, sprawdzając kierunek rozwoju tych partii. Górny otwór nie dał się odnaleźć, wierzymy jednak, że uda nam się go wreszcie zlokalizować w przyszłym roku...

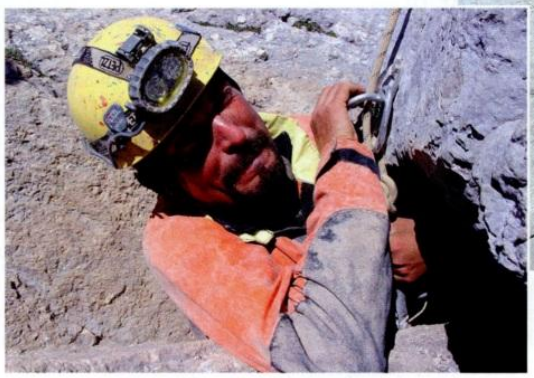
Nie udało się nam stworzyć dokumentacji systemu Cembavieya od otworu SCP111, gdyż cały sprzęt z zaporęczowanych partii tej jaskini został zdemontowany i przerzucony do jaskini PE001, w której zaczęło brakować lin i karabinków.

Ostatnim zadaniem było barwienie wody. W tym celu, jeszcze przed rozpoczęciem wyprawy, nawiązaliśmy współpracę z Hiszpanami. Dwójka grotołazów z polskiej ekipy udała się do jaskini CEV 181. Mieli ze sobą pojemniki z fluoresceiną i specjalne przyrządy do pomiarów parametrów cieku wodnego. Zgodnie z harmonogramem 14 sierpnia udali się do jaskini CEV 181. Barwienie miało miejsce w meandrze znajdującym się na głębokości około 800 m. Tam zainiekowano barwnik oraz zmierzono następujące wielkości: przepływu, temperatury wody (niewiele ponad 2°C), pH (ponad 9), przewodności elektrycznej oraz TDS (wszystkich substancji organicznych i nieorganicznych obecnych w roztworze wodnym).

Reszta badań – to znaczy detekcja i pomiary w potencjalnych miejscach wypływu – należała do zespołu z Uniwersytetu w Oviedo. Zespołem kierował Daniel Ballesteros*. ▷

△ *Adam Leksowski w otworze jaskini PE001 Pozu del Torre Santa María • fot. Jacek Wieprow*

◁ *Adam Leksowski w otworze jaskini CEV181 Pozu de la Aguja de Enol • fot. Agnieszka Majewska*

* Daniel Ballesteros prywatnie jest grotołazem, członkiem Grupo Espeleológico Polifemo z Oviedo i GES Montañeiros Celtas, natomiast zawodowo jest geomorfologiem na Uniwersytecie w Oviedo.

Tab. Najgłębsze jaskinie połączonych stref Speleoclubu Wrocław oraz Sección De Exploraciones Subterráneas Centro Excursionista De Valencia w masywie zachodnim Picos De Europa (tekstem pogrubionym wyróżniono lata, w których działali członkowie SCW) • autor tabeli: Marek „Stahoo" Jędrzejczak*

	Nazwa	Symbol otworu	Głębokość [m]	Dłudość [m]	Rozc. poz. [m]	Rok, klub, rezultat
1.	Sistema del Hou de la Canal Parda (Pozu del Picu de los Asturianos – Sima de la Torre del Alba o de los Organos)	A-30 (0) A-14 (-13) A-25 (-14) A-1 (-22)	-903	4401 + ok. 450	760	1974 SCOF, -330 w A-1 1975 SCOF, -416 w A-1 **1988 SG, -100 w A-30** **1989 SG, -265 w A-30** **1991 SCW, -552 w A-30** **1994 SCW, -726 w A-30** **1995 SCW, na -429 w A-1 połączenie z A-30 (-726)** **1996 SCW, -903**
2.	Sistema Cemba Vieja (Sima Parodia – Sima Cemba Vieja – Pozu de la Aguja de Enol – Pozu les Barrastoses)	SCP111 (0) CEM (-39) CEV181 (-95) G-13 (-145)	-880	5644 + ok. 450	1390	1974 GMT, -75 w CEM 1977 SEII i GEP, -280 w CEM 1979 SEII, -315 w CEM 1981 SEII, -510 w CEM 1982 SEII i LUSS, -577 w CEM 1984 SCP, ok. -250 w SCP111 1985 SCP, ok. -330 w SCP111 i połączenie z CEM **1989 SGKWW, -429 w G-13** CEV, -30 w CEV181 1990 CEV, -207 w CEV181 2006 CEV, -499 w CEV 181 **2008 SCW i CEV, -574 w CEV181** **2009 SCW i CEV, -690 w CEV 181** **SCW, -459 w G-13** **2010 SCW, na -548 w G-13 połączenie z CEV181** **SCW i CEV, -784** **2012 SCW, na -482 w CEV181 połączenie z CEM (-880)**
3.	Pozu del Porru la Capilla	A-11 (0) A-38 (-27)	-863	1754	440	**1984 SG, -180** **1986 STJC, -400** **1987 SG, -863** **2003 SCW, na -123 w A-38 połączenie z A-11 (-863)**
4.	Pozu del Torre Santa María	PE001	-786	1437	230	**2009 SCW, 0** **2011 SCW, -324** **2012 SCW, -786**
5.	Sistema del Canalon de los Desvios	B-12 (0) B-42 (-43) B-39 (-104) F-44 (-134) D-9 (-148) F-18 (-202) F-17 (-226) F-15 (-239)	-736	6610 + ok. 50	706	**1994 SCW, -501 w F-18/F-17** **1995 SCW, na -446 w F-15 połączenie z F-18/F-17 (-501)** **1998 SCW, -542 w F-18/F-17/F-15** **2001 SCW, -404 w B-12** **2002 SCW, na -710 w B-12 połączenie z F-18/F-17/F-15 (-736)** **SCW, -324 w D-9** **2003 SCW, na -491 w D-9 połączenie z F-18/F-17 (-736)** **2005 SCW, na -257 w B-39 połączenie z B-12 (-736)** **SCW, na -320 w B-42 połączenie z B-12 (-736)** **2006 SCW, na -582 w F-44 połączenie F-18/F-17/F-15/D-9 (-736)**
6.	Pozu del Porru de los Garapozales	A-3	-490	1250	298	1975? SCOF?, -60? **1998 SCW, -432** **2003 SCW, -457** **2004 SCW, -490**
7.	Pozu los Desvios	F-3 F-3B (-3)	-323	702	97	1973 pasterz, -100 1975 SCOF, -280 **1980 SG, -323** **2000 SCW, na ok. -60 w F-3B połączenie z F-3 (-323)**
8.	Red de les Barrastroses	G-1 (0) G-7 (-7) G-4 (-55) G-5 (-43)	-322	?	145	1972 SCOF, -215 w G-7 1973 SCOF, -315 w G-7, SCOF, na -130 w G-4 połączenie z G-7 (-315) 1975 SCOF, na -140 w G-5 połączenie z G-4/G-7 (-315) **1998 SCW, na ok. -50 połączenie G-1 z G-4/G-7/G-5 (-322)**
9.	bez nazwy	SCP 134	-240	?	42	1984 SCP, -38 1985 SCP, -157 **1986 SCP i KKS, -240**
10.	Sima Profunda	Prof.	-204	?	?	**1979 SG, -188** **1980 SG, -204**

Czcionką pogrubioną w tabeli wyróżniono działalność kluby polskich, **czcionką pogrubioną z podkreśleniem** – wyróżniono lata, podczas których działali członkowie SCW

* Wykaz skrótów użytych w tabeli: **KKS** – Katowicki Klub Speleologiczny; **SCW** – Speleoclub Wrocław; **SG** – Speleoklub Gliwice; **SGKWW** – Sekcja Grotołazów Klubu Wysokogórskiego Wrocław; **STJC** – Sekcja Taternictwa Jaskiniowego Częstochowa; **CEV** – Sección de Exploraciones Subterráneas de Centro Excursionista de Valencia, Hiszpania; **GEP** – Grupo Espeleologia Polifemo, Oviedo, Hiszpania; **GMT** – Grupo de Montana Torreblanca, Oviedo, Hiszpania; **LUSS** – Lancaster University Speleological Society, Lancaster, Anglia; **SEII** – Seccion de Espeleologia Ingenieros Industriales, Madrid, Hiszpania; **SCOF** – Speleo Club Orsay Faculte, Orsay, Francja; **SCP** – Espeleo-Club de la Universidad Politecnica de Valencia, Hiszpania

W ostatnich dniach sierpnia próbki z poszczególnych detektorów zostały przygotowane do badania na fluorometrze na Uniwersytecie w Oviedo, które miało miejsce 5 września. Wyniki badań wymagają jeszcze opracowania i szczegółowych analiz, ale na ich podstawie można już potwierdzić obecność fluoresceiny w Güeyos de la Texá, co zaskoczeniem dużym nie było, a raczej potwierdzeniem pewnych założeń.

* * *

Agnieszka Majewska, Adam Leksowski

Po raz 21. w Picos de Europa

Dużym utrudnieniem w działaniu był niedobór wody, która musiała być pozyskiwana ze śniegu i „wodociągu" zbudowanego z beczki i plandeki, na którą kapały krople wody. Mimo pewnych niedogodności jesteśmy bardzo zadowoleni z wyników. Udało nam się zrealizować 4 z 5 celów, co jest niewątpliwym sukcesem. Ważne jest też to, że wiemy, co będziemy robić na przyszłorocznej wyprawie. Cieszy nas, że „młoda kadra" jest w stanie działać samodzielnie, bez tzw. starszaków, na tak dużej głębokości (poniżej 700 m).

Cieszymy się bardzo z nawiązanej współpracy z D. Ballesterosem, dzięki któremu możliwe było wykonanie barwienia. Mamy nadzieję, że w przyszłym roku uda nam się powtórzyć podobne badanie w jaskini Pozu del Torre Santa María (PE001).

Dziękujemy całej ekipie wyprawowej, a szczególnie kierownikowi Adamowi Leksowskiemu, za wspólne i owocne działanie.

Dziękujemy wszystkim (wymienionym poniżej), którzy wsparli nasze działania: patronom medialnym, patronom honorowym oraz sponsorom.

Patroni Honorowi:
Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Rafał Jurkowlaniec
Przewodniczący Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, Jerzy Pokój

Patroni Medialni:
Magazyn informacyjny PZA, kwartalnik „TATERNIK"
Ogólnopolski kwartalnik jaskiniowy „JASKINIE"
Portal górski magazynu sportowego „GÓRYonline.com"
Telewizja Studencka „STYK"

Sponsorzy:
KTJ PZA
Yappco Ltd. – apps for Macs
Hi Mountain – producent odzieży i sprzętu outdoor

Więcej na stronie PZA (http://pza.org.pl/news.acs?id=1560773), gdzie znajduje się obszerniejsze sprawozdanie z wyprawy autorstwa Marka „Stahoo" Jędrzejczaka.
Zapraszamy również do odwiedzenia galerii zdjęć na naszej stronie klubowej www.scw.wroc.pl □

Podsumowanie

Organizator: Speleoclub Wrocław
Termin: 28 lipca – 26 sierpnia 2012 r.
Miejsce: Hiszpania, Masyw zachodni gór Picos de Europa
Skład wyprawy:
Adam Leksowski – kierownik wyprawy (Speleoclub Wrocław) oraz uczestnicy: Marcin „Szuflada" Krajewski (AKG AGH Kraków), Robert „Łysy" Sawicz (Speloklub Bobry Żagań), Agnieszka Bielawny, Agnieszka Majewska, Magda Sikora, Małgorzata Wojtaczka, Zbigniew Grzela, Marek „Stahoo" Jędrzejczak, Krzysztof Kubis, Paweł „Koń" Michalski, Arkadiusz „Tofik" Młynarczyk, Tomasz Utkowski, Maciej Wajda, Jacek „Fredi" Wieprow, Robert „Kalosz" Zaremba, (wszyscy Speloclub Wrocław) oraz Alina Klaub-Grzela (bez przynależności klubowej).

△ *Uczestnicy tuż przed ostatnim transportem w dół • fot. Adam Leksowski*

Durmitor 2012

Tomasz Chojnacki

Po raz kolejny wyprawę (już szóstą) rozpoczęliśmy z myślą „no jak już w tym roku nie puści, to koniec" i po raz kolejny zostawiliśmy na miejscu „depozyt". Dlaczego?

Durmitor to dziwny teren

...obiecujący – wysokość szczytów waha się w przedziale 2300–2522 m n.p.m. Crno Jezero (jeden z odpływów wód) znajduje się na wysokości 1416 m n.p.m. Teoretycznie istnieje więc możliwość osiągnięcia ok. 900 m głębokości. Kaniony rzeki Tary (580–520 m n.p.m) oraz Komarnicy (ok. 1000 m n.p.m), do których częściowo spływają wody z jeziora (a może i z samych gór), pozwalają marzyć nawet o większych głębokościach. Dotychczas najgłębsza jaskinia (Jama Na Vjetrenim Brdima) ma 775 m głębokości.

Skomplikowana budowa geologiczna tzw. Fliszu Durmitorskiego (obejmującego głównie południową część gór) z nasuniętą od północnego wschodu płaszczowiną wapieni, to niezwykle złożona układanka warstw i warstewek. Eksplorowana przez nas Lodowa Dolina (Ledeni Do) znajduje się w obrębie wspomnianej płaszczowiny. Piękny krasowy charakter rejonu zaburza kruszyzna na powierzchni, która sprawia, że większość otworów kończy się zawaliskami. Jeśli już uda się wniknąć głębiej niż 20 m, to prędzej czy później pojawia się strefa zawalisk lub korki śnieżne. Całości dopełnia skomplikowana i nie do końca zrozumiała hydrologia terenu.

Durmitor jest terenem eksplorowanym od dawna – liczne ekspedycje, w tym polskie, działają w tam od kilkudziesięciu lat. Wciąż jednak jest obszarem słabo poznanym – wiedza o dotychczasowych odkryciach nie została całkowicie usystematyzowana. Ponadto niektóre części tych gór to nadal jaskiniowe białe plamy na mapie. ▷